

Commentaarnota ontwerp-actualisatieplan 9

drinkwaterreserveringsgebieden

Omgevingsverordening Gelderland

1. Inleiding

Op 28 september 2021 hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland het ontwerp-actualisatieplan 9 voor de Omgevingsverordening Gelderland vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Het ontwerp-actualisatieplan ligt samen met het Milieueffectrapport (MER) van woensdag 20 oktober tot en met dinsdag 30 november 2021 ter inzage. Iedereen kan in deze periode een reactie geven op dit actualisatieplan in de vorm van een zienswijze.

De huidige omgevingsverordening wordt met deze actualisatie aangevuld met het aanwijzen van drinkwaterreserveringsgebieden (in oudere stukken aangeduid met Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) voor de drinkwatervoorziening). Ook worden regels opgenomen om het grondwater in deze gebieden te beschermen.

Er zijn 11 drinkwaterreserveringsgebieden aangewezen waaronder het gebied Elburg-Wezep.

In de toelichting op de actualisatie wordt ingegaan op:

- de aanleiding voor deze actualisatie;
- de provinciale uitgangspunten;
- de aanwijzing van de drinkwaterreserveringsgebieden waaronder het gebied Elburg-Wezep;
- de beleidsinhoudelijke aanvullingen (de regels) met een motivering en een toelichting.

2. Toelichting/uitwerking

Hieronder volgt de bespreking van de aanvulling op de Omgevingsverordening en de toelichting daarop. Ingegaan wordt op het belang hiervan voor de gemeente Oldebroek en of op (onderdelen van) de toelichting/aanvulling een zienswijze moet worden ingediend.

2.1. Aanleiding voor deze actualisatie

Door bevolkingsgroei en economische groei zal de vraag naar drinkwater in Nederland de komende jaren flink stijgen. Daarnaast groeit de vraag naar water door de klimaatverandering. En door een toenemend gebruik van de ondergrond, bijvoorbeeld voor bodemenergie en geothermie, wordt de druk op de ruimte steeds groter. Dit is aanleiding om gebieden met grondwater te reserveren voor de toekomstige drinkwatervoorziening.

De zorg voor grondwater en de drinkwatervoorziening ligt bij de provincie. Het Rijk heeft in de Beleidsnota Drinkwater (2014) en de Structuurvisie Ondergrond (2018) aan de provincies gevraagd om Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) drinkwater aan te wijzen. De provincie is al enige jaren bezig met de zoektocht naar geschikte drinkwatergebieden. De opdracht voor Gelderland is bruto 55 miljoen m³ (netto 45 m³) extra drinkwater te reserveren. Bij de reservering wordt er rekening mee gehouden dat opbrengsten lager kunnen uitvallen, dat bepaalde gebieden kleiner worden of zelfs kunnen afvallen vanwege maatschappelijke ontwikkelingen.

Om drinkwaterreserveringsgebieden aan te wijzen, moet een milieueffectrapportage-procedure worden (m.e.r.) doorlopen. Daartoe is nu een plan-m.e.r. opgesteld dat ook ter inzage ligt.

2.2. Provinciale Uitgangspunten bij actualisatie 9

Door drinkwaterreserveringsgebieden aan te wijzen wordt de grondwaterkwaliteit beschermd. Hierbij is getracht de andere maatschappelijke ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland niet te veel te beperken. In het MER zijn de mogelijke drinkwaterreserveringsgebieden zo objectief mogelijk met elkaar vergeleken op verschillende aspecten. Bij de exacte begrenzing van gebieden is waar mogelijk rekening gehouden met andere functies, zoals bestaand stedelijk gebied en bedrijventerreinen. Randvoorwaarde is dat de beoogde hoeveelheid drinkwater nog steeds kan worden gewonnen en dat deze goed beschermd blijft. De uiteindelijke locatie van een drinkwaterwinning in een drinkwaterreserveringsgebied wordt later in een project-m.e.r. onderzocht. Hiervoor is het belangrijk dat er voldoende ruimte is om de beste plek te kiezen en de benodigde hoeveelheid te kunnen realiseren.

2.3. Aanwijzing van de drinkwaterreserveringsgebieden en m.n. het gebied Elburg-Wezep

In de afgelopen jaren heeft de provincie diverse onderzoeken uitgevoerd en is een Milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het MER beschrijft de milieueffecten van (aanvullende) grondwateronttrekkingen in 71 gebieden. Dit zijn de gebieden met relatief gezien minder (negatieve) effecten dan elders in Gelderland. In het MER zijn de gebieden zo objectief mogelijk met elkaar vergeleken op verschillende aspecten.

Drinkwaterreserveringsgebied Elburg-Wezep

A. Afbakening gebied

Op basis van het MER en de inbreng van stakeholders heeft de provincie een voorstel gemaakt voor de aan te wijzen drinkwaterreserveringsgebieden.

Een reserveringsgebied is gelegen in de gemeenten Elburg en Oldebroek en omvat een groot deel van onze gemeente. Het gebied boven de A28 tot net onder Kerkdorp is als zodanig aangewezen. Slechts een klein gebied van de gemeente Elburg valt in het zoekgebied. De kernen Oosterwolde, Oldebroek en 't Loo en de bedrijventerreinen Oude Dijk en Stuivezand liggen in het reserveringsgebied. Nadat het reserveringsgebied is vastgelegd in de Omgevingsverordening Gelderland zal de zoektocht binnen het gebied verder gaan.

Commentaar

Opgemerkt wordt dat het reserveringsgebied zeer omvangrijk is. Het beslaat een groot deel van onze gemeente. Het reserveringsgebied is opgebouwd uit een centraal gebied met daaromheen beschermingszones. Dit is een reden waarom het gebied zo groot is. Voorts wenst de provincie het gebied zo groot te houden omdat nog een vervolgproces nodig is om te komen tot optimalisatie van het drinkwatergebied. Dit traject is nog lang. Zo is nu nog niet duidelijk waar drinkwater kan worden gewonnen. Daarom wordt nu een groot gebied aangewezen waarop beperkende regels van toepassing zijn. Het gaat nu om het gebied zeker te stellen.

In het voortraject is in 2021 tweemaal overleg gevoerd tussen de provincie en de gemeenten Elburg en Oldebroek over het drinkwaterreserveringsgebied Elburg – Wezep. Bestuurders van beide gemeenten waren hierbij aanwezig. De overleggen hebben geleid tot aanpassing van de begrenzing i.c. verkleining van het reserveringsgebied in beide gemeenten. Zo is de kern Wezep en het bedrijventerrein H2O buiten het reserveringsgebied gelaten. De grens is neergelegd op de A28. De beperkende regels zijn met name van toepassing op bedrijven en nauwelijks op inwoners. Vanuit de provincie is aangegeven dat woningbouw samen kan gaan met waterwinning. Bedrijventerreinen zijn lastiger. Vervolgstudies moeten meer duidelijkheid geven. Na deze studies en verkenningen kan het zoekgebied worden verfijnd.

Instandhouding van de huidige begrenzing brengt allerlei gevolgen en beperkingen met zich mee. Daarop wordt in paragraaf 2.4. nader ingegaan. Ons verzoek om de kernen Oosterwolde, Oldebroek en 't Loo en het bedrijventerrein Oude Dijk erbuiten te laten is niet gehonoreerd om het reserveringsgebied voldoende groot te houden zodat er voldoende optimalisatiemogelijkheden blijven in het vervolgtraject. Hoewel wij het beeld nog niet helemaal scherp hebben, denken wij dat de aanwijzing van de kernen en de bedrijventerreinen tot drinkwaterreserveringsgebied mogelijk kan leiden tot conflicterende belangen.

Ons verzoek aan de provincie is om nog eens te kijken naar de voorgestelde begrenzing en de kernen en de bedrijventerreinen Oude Dijk en Stuivezand erbuiten te houden.

Om de gevolgen in de tijd te beperken pleiten wij er voor het proces om te komen tot definitieve aanwijzing van de drinkwaterwingebied waar mogelijk in te perken. De provincie moet nog nader onderzoek doen naar de geschiktheid van de bodem. Mocht uit dat onderzoek blijken dat delen van ons grondgebied niet geschikt zijn voor de waterwinning dan willen wij verzoeken deze gebieden zo snel als mogelijk weer "vrij" te geven en niet te wachten op afronding van het gehele proces.

B. Kwalificatie kwetsbaar gebied

Drinkwater wordt onttrokken uit zandlagen. Het beschermingsbeleid voor drinkwaterreserveringsgebieden hangt af van de aanwezigheid en dikte van een beschermende kleilaag boven de zandlaag die voor drinkwaterwinning is gereserveerd. Als er geen beschermende kleilaag aanwezig is of deze wordt onderbroken, dan krijgt het gebied de kwalificatie kwetsbaar drinkwaterreserveringsgebied. Dit heeft consequenties voor de beschermingsmaatregelen in dat gebied.

Het drinkwaterreserveringsgebied Elburg-Wezep is aangemerkt als "kwetsbaar". De consequenties worden in paragraaf 2.4. besproken.

C. Selectie gebied

Algemene overwegingen

Om te komen tot een selectie van gebieden zijn de overwegingen en de keuze op basis van het MER en gesprekken met stakeholders bepalend geweest.

De overwegingen zijn:

- Geen gebieden zonder effect op de omgeving: Elke keuze voor drinkwaterreserveringsgebied heeft effecten en beperkingen.
- Omgaan met onzekerheden voor drinkwaterreserveringsgebieden

Er zijn veel gebieden onderzocht. Selectie heeft plaatsgevonden op grond van volgende algemene punten:

- technische en juridische haalbaarheid
- relatief minste effecten op landbouw, natuur en bodemdaling
- beschermbaarheid (bestaande bedreigingen grondwaterkwaliteit) en beperkingen (gevolgen van beschermingsbeleid voor toekomstige activiteiten/functies).
- onderlinge ligging van de reserveringsgebieden, verdeling grondwater

Overwegingen Veluwe

De in het onderzoek geselecteerde gebieden zijn op ruime afstand gekozen van grondwaterafhankelijke natuur in Natura 2000-gebieden op de Veluwe. Dit maakt ook dat het aantal gebieden op de Veluwe beperkt is. Daarentegen is er wel een grote verwachte vraaggroei in deze regio.

Overwegingen gebied Elburg - Wezep

Het reserveringsgebied Elburg-Wezep kan een grote hoeveelheid leveren. Door kleilagen in de ondergrond is de bouwsteen relatief goed beschermd. Omdat de kleilaag niet aaneengesloten is, is de

bouwsteen toch kwetsbaar. De kans op bodemdaling lijkt geen probleem, omdat dit vooral landelijk gebied is met weinig bebouwing. Als het drinkwaterreserveringsgebied daadwerkelijk wordt gebruikt voor drinkwaterwinning, moeten er nader afstemming plaatsvinden met provincie Overijssel. Mogelijk zijn er koppelingkansen met de infrastructuur van de bestaande winning Boele.

Belang Oldebroek

Toetsing Omgevingsvisie Oldebroek

Het ruimtelijk beleid van onze gemeente is neergelegd in onze Omgevingsvisie (2018). Een aantrekkelijke omgevingskwaliteit en -identiteit is een van de vijf centrale thema's binnen onze visie op hoofdlijnen. Het bewaken van de balans en het voorkomen van conflicten tussen functies is belangrijk, zoals tussen natuur en recreatie, maar ook tussen de agrarische sector en natuur en tussen drinkwaterwinning en natuur. Dit is een algemeen uitgangspunt bij dit thema van de omgevingsvisie. In onze omgevingsvisie is een paragraaf gewijd aan het thema Water (tab Milieu). De tekst is algemeen van karakter. Gewezen wordt op het Deltaprogramma dat is opgezet om de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening (lees: drinkwatervoorziening) ook in de toekomst te garanderen.

Als bouwsteen van de Omgevingsvisie is een notitie Visie op de ondergrond opgesteld. In deze notitie wordt ingegaan op de voorraad grond- en drinkwater. Vanuit Europese regelgeving, de Kaderrichtlijn Water, is het belangrijk om een goede kwaliteit van het grondwater te realiseren. Gemeenten zijn hier mede verantwoordelijk voor (zorgplicht). Voor de gehele voorraad grondwater is de doelstelling om verdere verslechtering te voorkomen met het hanteren van een actief preventief beleid.

Commentaar

Geconcludeerd kan worden dat onze omgevingsvisie niet ingaat op (zoekgebieden) nieuwe drinkwater(reserverings-)gebieden. Het bewaken van de balans en het voorkomen van conflicten tussen functies wordt belangrijk geacht waarbij drinkwaterwinning expliciet wordt aangehaald. Gesteld kan worden dat dit uitgangspunt van toepassing is op zowel bestaande (drinkwatergebied Boele) als nieuwe functies (nieuw aan te wijzen drinkwatergebieden). De zorg voor een goede kwaliteit van grondwater (drinkwater) gaat ons allemaal aan. Daar zijn we ons nog te weinig van bewust. Bij waterwinning gaat het om een maatschappelijk belang. Een groot deel van het reserveringsgebied is in gebruik bij agrariërs. Medewerking door agrariërs zou zeer goed kunnen worden vertaald in een verdienmodel in plaats van een schadevergoedingsmodel. Korthedshalve verwijzen wij naar de provinciale notitie Agrifood. Graag vernemen wij hoe de provincie hierin staat in relatie tot de aanwijzing van drinkwatergebieden.

Toetsing Programma vitaal Platteland Oldebroek (PVPO)

In het buitengebied van de gemeente Oldebroek spelen meerdere opgaven waar tegelijkertijd aan gewerkt moet worden. Hierbij kan worden gedacht aan de energietransitie, klimaatadaptatie, de transitie naar een natuurinclusieve landbouw, de toenemende aandacht voor biodiversiteit, de stikstofproblematiek en de bodemdaling in veenweidegebieden.

De gemeente Oldebroek heeft behoefte aan een samenhangend document voor het buitengebied waarin de koers ten aanzien van al deze onderwerpen wordt samengebracht. Daarom wordt het Programma Vitaal Platteland Oldebroek (PVPO) opgesteld, om die samenhang aan te brengen. Daarbij is het van groot belang te komen tot slimme koppelingen en breed gedragen keuzes. Voor de gemeente is daarbij van belang dat zij de regie houdt.

Met het ontwerp actualisatieplan 9 en de aanwijzing van het drinkwaterreserveringsgebied Elburg - Wezep is sprake van een nieuwe ruimtelijke claim in Oldebroek. Een claim die (ook) een plaats moet krijgen in ons Programma Vitaal Platteland Oldebroek.

Commentaar

In de voorbereidingsfase is er overleg geweest tussen de provincie en de gemeenten Elburg en Oldebroek. In het vervolgproces willen wij deze gesprekken op dit niveau graag voortzetten. Het proces rond de optimalisatie van het drinkwaterreserveringsgebied (nadere begrenzing) zal nog enige tijd vergen. Dit proces kan andere beleidsvoornemens of ontwikkelingen frustreren. Dit is niet de insteek van ons programma. Wij willen de provincie oproepen het proces rond reserveringsgebieden af te stemmen op het proces dat in gang is gezet met het Programma (waaronder de perspectiefgesprekken met de agrariërs) en met name op de nog te ontwikkelen gebiedsprocessen. Daarmee wordt voorkomen dat processen in een gebied naast elkaar gaan lopen met alle mogelijke negatieve gevolgen van dien en juist daardoor weerstand oproepen.

Toetsing Bodemdaling en CO2-uitstoot in veenweidegebieden

De selectie van reserveringsgebieden is mede gebaseerd op de effecten op bodemdaling. In 2019 heeft de provincie een Quick Scan Bodemdaling Gelderland laten opstellen door adviesbureau SWECO. In onze gemeente is (nu al) sprake van bodemdaling. Dit geldt met name voor de veenweidegebieden, de polders in onze gemeente. Een groot deel van dit gebied is aangewezen als reserveringsgebied. Door het waterschap Vallei en Veluwe zijn analyses gemaakt naar de opgetreden bodemdaling. In dit veenweidegebied is tussen 1956 en 2010 de bodem met 37 cm gedaald. Voor Gelderland is geen gedetailleerde kaart met de verwachte bodemdaling beschikbaar. Wel is een ruwe schatting gemaakt voor de periode 2016-2050. De daling in de polders wordt geschat op 10 tot meer dan 60 centimeter in het gebied tussen de kernen Oosterwolde en Oldebroek. Door de opwarming van het klimaat zullen grondwaterstanden dieper uitzakken en neemt de snelheid van veenoxidatie toe. De aanvullende bodemdaling door klimaatverandering in veengebieden varieert van 0 tot 15 cm. Lokaal wordt meer dan 15 cm aanvullende bodemdaling verwacht. In de polders moet tot 2050 rekening worden gehouden met een daling van 20 tot 75 centimeter. Daarboven op komt een eventuele bodemdaling als gevolg van drinkwaterwinning.

Als gevolg van veenoxidatie en inklinking kan de bodem momenteel plaatselijk veranderd zijn. Voor Gelderland is de bodemkaart voor veengronden nog niet geactualiseerd. De kans op bodemdaling door drinkwaterwinning kan mogelijk gering zijn evenals de effecten daarvan. De vraag is welk effect de ingeschatte bodemdaling heeft op de drinkwaterwinning en wat de effecten zijn op het (overwegend) agrarisch grondgebruik.

Commentaar

Graag vernemen we een reactie van de provincie op de verwachte bodemdaling uit het SWECO-rapport in relatie tot de kans op bodemdaling door toekomstige drinkwaterwinning en de mogelijke effecten van de bodemdaling op het agrarisch grondgebruik. Tevens zouden wij graag willen weten of de bodemkaart voor veengronden is (of wordt) geactualiseerd.

Toetsing bodemdaling NOVI

Bodemdaling is een serieus probleem in Nederland. Bodemdaling heeft daarom een plaats gekregen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Binnen het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (als onderdeel van het Deltaprogramma) krijgt bodemdaling ook aandacht. De problematiek van de veenweiden (veenoxidatie brengt uitstoot CO2 met zich mee) en die van bodemdaling is (mede) een verantwoordelijkheid van provincies. Het Rijk wil hierop sturen, waarbij zo nodig per polder wordt bekeken welke maatregelen wenselijk en mogelijk zijn. Voor bepaalde gebieden betekent dit vernatting. Of vernatting van de polders in onze gemeente soelaas biedt om bodemdaling tegen te gaan en verdroging te bestrijden moet nader worden bekeken in een **integraal gebiedsproces**. Mochten dergelijke maatregelen aan de orde zijn (waaronder nieuwe peilbesluiten voor de polders, tegengaan droogvallen KRW-waterlichamen) dan zal dat leiden tot een grotere watervraag en mogelijke effecten op de drinkwatervoorziening.

Commentaar

Graag vernemen wij wat het beleid (opgave, doel) van de provincie Gelderland gaat worden omtrent de problematiek van bodemdaling en CO₂-uitstoot in de veenweidegebieden in Gelderland en in het bijzonder de veenweidegebieden in de gemeente Oldebroek. Met de aanwijzing van een groot deel van de veenweidegebieden als drinkwaterreserveringsgebied is de aanpak van de bodemdalingsproblematiek naar onze mening extra urgent geworden.

Ook de aanpak van de bodemdaling zien wij graag als onderdeel van ons proces inzake het Programma Vitaal Platteland Oldebroek.

Zienswijze

Voorgesteld wordt een zienswijze in dienen op dit onderdeel.

2.4. Beleidsinhoudelijke aanvulling

De drinkwaterreserveringsgebieden moeten worden beschermd om er voor te zorgen dat het grondwater in het gebied in de toekomst (2040) nog steeds geschikt is als drinkwater. Daartoe zijn regels opgesteld. In de regels maakt de provincie onderscheid in activiteiten die nooit zijn toegestaan, activiteiten waarvoor algemene regels gelden (ja, mits) en activiteiten waarvoor een Omgevingsvergunning moet worden aangevraagd (nee, tenzij). Actualisatie 9 omvat met name aanvullingen. Het gaat om:

- de nieuwe paragrafen 4.3.7 Kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden en 4.3.8. drinkwaterreserveringsgebieden (artikelen 4.34a t/m 4.34l).
- Een aantal artikelen wordt gewijzigd omdat deze gebieden hier aan worden toegevoegd (artikel 4.14) of een verwijzing naar de nieuwe artikelen nodig is (artikelen 7.2, 7.2, 7.7, 7.15, 7.17).
- Ook wordt het overgangsrecht aangevuld voor bestaande activiteiten in de nieuwe gebieden (artikelen 9.1 en 9.2).

Het drinkwaterreserveringsgebied Elburg – Wezep is aangemerkt als kwetsbaar. Hieronder worden daarom alleen de regels voor een kwetsbare drinkwaterreserveringsgebied besproken.

a. Activiteiten die niet zijn toegestaan

Vanwege de mogelijke risico's voor de grondwaterkwaliteit zijn open en gesloten bodemenergiesystemen, geothermie en mijnbouw niet toegestaan.

Belang Oldebroek

Omgevingsvisie Oldebroek

De gemeente ziet zich geplaagd voor een grote maatschappelijke opgave op het terrein van de energietransitie. In de *Visie op de ondergrond: een bodem vol toekomst* uit 2018 (behorende bij de Omgevingsvisie Oldebroek) wordt opgemerkt dat binnen onze gemeente beperkt gebruik wordt gemaakt van bodemenergiesystemen. De verwachting is dat alle vormen van duurzame energie ingezet en gestimuleerd moeten worden om de ambities te halen. De bodem in Oldebroek is niet per definitie geschikt voor de inzet van warmte-koude opslag of geothermie. Voorgesteld wordt om de potentie van de bodem beter in beeld te brengen en waar nodig het benutten te stimuleren.

RES

In het kader van de Regionale Energie Strategie (2021) en de Regionale Structuur Warmte (2021) is onderzocht wat er regionaal bekend is over de potentie van geothermie als warmtebron. Het gaat om zowel diepe als ondiepe geothermie als om hoge- en lage temperatuur warmte. Daarnaast zijn enkele gerichte quickscans uitgevoerd in opdracht van provincie Gelderland. Samengevat voor de regio Noord-Veluwe is de bovenste aardlaag geschikt om in te zetten als warmtebron of voor opslag van

warmte en koude (WKO). In de westelijk gelegen Noord Veluwe gemeenten, waaronder Oldebroek, zijn de omstandigheden echter minder gunstig. Hier zijn meer voorzieningen nodig voor dezelfde warmtevraag waardoor het systeem kostbaarder wordt in aanleg en gebruik.

Wat betreft de diepe geothermie (hoge temperatuur aardwarmte) is de potentie hier nog onbekend. Ook als er potentie zou blijken te zijn, zijn er andere onzekerheden. Op de bijbehorende warmtenetten moeten 5000 of meer huishoudens worden aangesloten om rendabel/betaalbaar te kunnen zijn. Een schaal die vooralsnog als (te) groot wordt ingeschat voor de Oldebroekse kernen.

Volledigheidshalve wordt nog opgemerkt dat de provincie Gelderland onlangs opdracht heeft gegeven tot een verdiepend onderzoek naar de potentie van geothermie in de gehele provincie. Onze regio is daarbij aangehaakt evenals het Waterschap en Vitens. Nieuwe resultaten worden eerste helft van 2022 verwacht.

Toepassing systemen

Nu open en gesloten bodemenergiesystemen en geothermie worden uitgesloten binnen het zoekgebied, legt dit op voorhand en los van andere bijkomende aspecten een beperking op ten aanzien van de mogelijkheden om de woningen in dit gebied van duurzame energie te voorzien. **Er valt simpel gezegd minder te kiezen.** In het zoekgebied liggen de kernen Oldebroek, Oosterwolde en 't Loo. Juist in deze kernen zal de nieuwbouw worden gerealiseerd.

De beperking zal met name liggen in het toepassen van open en gesloten bodemenergiesystemen voor zowel de nieuwbouw als de bestaande bouw. Toepassing van geothermie in onze gemeente is naar verwachting weinig kansrijk, want onrendabel.

Open en gesloten bodemenergiesystemen zijn kostbaar. Daarom wordt er in de praktijk beperkt voor gekozen. Er wordt vooral gekozen voor de (hybride) warmtepomp (energie uit lucht).

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de aanwijzing als drinkwaterreserveringsgebied beperkingen oplevert in met name de toepassing van open en gesloten bodemenergiesystemen. Dit kan een remmende werking hebben op onze transitie-ambities. Dit signaal moet worden afgegeven. Wij gaan ervan uit dat aanwezige systemen gehandhaafd kunnen blijven.

Zienswijze

Voorgesteld wordt een zienswijze op dit onderdeel in te dienen.

b. Activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning nodig is (Nee, tenzij)

Onderstaande activiteiten zijn in een grondwaterbeschermingsgebied van een bestaande winning verboden. In een kwetsbaar drinkwaterreserveringsgebied zijn deze activiteiten onder voorwaarden soms wel mogelijk. Hiervoor moet dan een Omgevingsvergunning bij de provincie worden aangevraagd om te beoordelen of het mogelijk is. Het gaat om:

- activiteiten die staan op de *lijst van verboden grondwaterbedreigende activiteiten* in de Omgevingsverordening, uitgezonderd bodemenergiesystemen, geothermie en mijnbouw
- in de bodem brengen van afstromend water in dieper gelegen watervoerende bodemlagen (diepinfiltratie)
- aanleggen van een ondergrondse opslagtank
- aanleggen van een begraafplaats, verstrooien van as en dierenbegraafplaats

Belang Oldebroek

Vergunningplicht algemeen

Zoals eerder opgemerkt valt nu een heel groot gebied van onze gemeente met een drietal kernen en twee bedrijventerreinen onder het reserveringsgebied. Voor bovenstaande activiteiten wordt een Omgevingsvergunning verplicht gesteld. Het proces voor deze activiteiten wordt voor initiatiefnemers

langer en onzekerder. Voor onze vergunningverleners vloeit er ook meer werk uit voort: extra toetsingscriterium, meer overleg met provincie en andere overlegpartners, meer voorschriften opnemen in te verlenen vergunningen. Hoeveel mankracht dit extra gaat kosten, is op dit moment moeilijk in te schatten.

Vraag

Kan de provincie een (uren)indicatie geven waarmee wij op voorhand rekening moeten houden met betrekking tot extra personeelsinzet voor vergunningverlening. Ook vernemen wij graag hoe de provincie het vergunningsverleningsproces vorm gaat geven en hoe zij gemeenten daarbij ondersteuning gaat bieden. Tot slot vernemen wij graag hoe we moeten omgaan met lopende vergunningaanvragen of principeverzoeken (ingediend voor datum besluit GS d.d. 28 september 2021) waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden.

Vergunningplichtige activiteiten

Ten aanzien van activiteiten waarvoor een vergunning nodig is, wordt het volgende opgemerkt.

- verboden grondwaterbedreigende activiteiten:

Er is een Lijst van verboden grondwaterbedreigende activiteiten. Deze lijst is van toepassing op het drinkwaterreserveringsgebied. Het is een zeer uitgebreide lijst. Het gaat om activiteiten die staan opgesomd in de afdelingen 3.2. tot en met 3.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het gaat dan om Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen (bijvoorbeeld het opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik), complexe bedrijven (bv. exploiteren van een ippc-installatie voor grootschalige energieopwekking of een andere milieubelastende installatie voor grootschalige mestverwerking), Nutssector en industrie (bv. Behandelen, regelen of meten van aardgas, exploiteren van een bedrijf in de grafische industrie), Afvalbeheer (bv. Exploiteren van een autodemontagebedrijf, exploiteren van een recyclingbedrijf voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin), Dienstverlening, onderwijs en zorg (bv. Oefenen van brandbestrijdingstechnieken), Transport, logistiek en ondersteuning daarvan (bv. Exploiteren van een autobergingsbedrijf, een garage, een autoschadeherstelbedrijf, een carrosseriebouwbedrijf, een autowasstraat, een tankstation), Sport en recreatie (bv. Exploiteren van een schietbaan waar met vuurwapens wordt geschoten, een sneeuwbaan of ijsbaan, als daarbij een koelinstallatie wordt gebruikt, een openbaar zwembad), Defensie (bv. Exploiteren van een militaire kazerne, opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten, gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten, houden van militaire oefeningen op militaire objecten en terreinen) en activiteiten in de agrarische sector. Het gaat dan om het exploiteren van een veehouderij (met ippc-installatie: 3), het exploiteren van een bedrijf voor het telen van gewassen in de openlucht (2), idem voor telen van gewassen in een gebouw, anders dan een kas (0), idem voor het telen van waterplanten of kweken van waterdieren (0), het exploiteren van een landbouwmechanisatiebedrijf (3), idem agrarisch loonwerkbedrijf (5) of een bedrijf voor mestbehandeling (0). Tussen haakjes staat het aantal bedrijven dat voorkomt in het reserveringsgebied.

Commentaar

Bestaande landbouwbedrijven kunnen gewoon blijven functioneren zonder aanvullende regels op grond van bestaand recht. Nieuwe landbouwbedrijven en landbouwbedrijven die willen uitbreiden moeten een vergunning aanvragen op grond van de Omgevingsverordening. Bij een veehouderij moet het wel gaan om het “exploiteren van een veehouderij conform artikel 3.200 Bal”. Dit betreft een agrarisch bedrijf met de volgende milieubelastende activiteiten: a. een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens en b. het houden van landbouwhuisdieren (vanaf een bepaalde omvang). In de gemeente Oldebroek zijn 3 van dergelijke bedrijven aanwezig in het reserveringsgebied.

Ook staan veel activiteiten van bedrijven die op de bedrijventerreinen Oude Dijk en Stuivezand zijn gevestigd op deze lijst.

Een apart blokje vormt Defensie. In het reserveringsgebied liggen geen defensieterreinen, wordt er niet geoefend (zoals hier bedoeld) en worden geen ontplofbare stoffen of voorwerpen gebruikt. Dit gebeurt allemaal wel op het ASK-terrein dat over de volle lengte grenst aan het reserveringsgebied.

- aanleggen van een begraafplaats, verstrooien van as en dierenbegraving

De aanleg van een nieuwe begraafplaats of strooiveld is alleen met een Omgevingsvergunning toegestaan als wordt aangetoond dat dit geen risico's voor de grondwaterkwaliteit oplevert.

In het reserveringsgebied zijn 3 begraafplaatsen gelegen. Ook nu al moet rekening worden gehouden met spelregels voor begraafplaatsen in relatie tot grondwater. Alleen op de begraafplaats aan de Bovenhegraaf te Wezep is een verstrooiingsplaats aanwezig.

Een dierenbegraving is voor zo ver bekend thans niet aanwezig in onze gemeente.

Op dit moment heeft de gemeente geen plannen om een **nieuwe** begraafplaats aan te leggen.

Voor het **uitbreiden** van een begraafplaats gelden algemene regels (Ja, mits). Hieronder wordt daar nader op ingegaan.

Conclusie

Wij gaan ervan uit dat bestaande legale activiteiten kunnen doorgaan zonder aanvullende regels op grond van bestaand recht.

Voor nieuw op te starten activiteiten en uitbreidingen van bestaande activiteiten die op de lijst Verboden grondwaterbedreigende activiteiten staan is een vergunning nodig/ moet een vergunningentraject worden doorlopen zo lang de locatie is gelegen in het reserveringsgebied.

De lijst van activiteiten waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, is uitvoerig. Voorgesteld wordt de lijst te bespreken voor het drinkwatergebied Elburg-Wezep zodat duidelijk is wanneer een vergunningentraject nodig is en de consequenties duidelijk zijn wanneer het drinkwatergebied definitief wordt aangewezen. Dit is ook van belang voor de communicatie met initiatiefnemers.

De vraag is of de activiteiten op het ASK-terrein effect hebben op (de kwaliteit van) het grondwater in het aangrenzende reserveringsgebied nu en op termijn.

Zienswijze

Voorgesteld wordt een zienswijze in te dienen.

c. Activiteiten die moeten voldoen aan algemene regels (Ja, mits)

Voor onderstaande activiteiten gaan in kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden algemene regels gelden. Voor het uitvoeren van deze activiteiten moet een melding gedaan worden bij de provincie.

- het **uitbreiden** van een begraafplaats of terrein voor het verstrooien van as als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging of een dierenbegraving.

Toelichting provincie: een uitbreiding moet worden gemeld. In de melding moet staan op welke manier wordt voorkomen dat de kwaliteit van het grondwater verslechtert.

- het toepassen van grond of baggerspecie waarvan de kwaliteit de achtergrondwaarde overschrijdt als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit

Toelichting provincie: in de regels staat welk type grond of baggerspecie op of in de bodem gebracht mag worden. Daarbij is van belang: of de grond of baggerspecie wordt toegepast op de grond of in het oppervlaktewater, de hoeveelheid en de herkomst. De regels gelden niet voor het verspreiden van baggerspecie uit een watergang over de direct aangrenzende percelen als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit.

- het gebruiken van meststoffen

Toelichting provincie: het gebruik van mest is toegestaan. In de regels staat dat alleen dierlijke meststoffen, compost, anorganische meststoffen, kalkmeststoffen of dierlijke uitwerpselen op of in de bodem gebracht mogen worden. Gebruik van deze meststoffen hoeft niet te worden gemeld. Andere

meststoffen zoals slachtafval of zuiveringsslib mogen niet op het land worden gebracht. Voor het hebben en vervoeren van meststoffen gelden geen aanvullende regels.

- het roeren van de bodem dieper dan 3 meter onder het maaiveld
- het buiten gebruik stellen van een boorgat dieper dan 3 meter onder het maaiveld

Toelichting provincie: bij werkzaamheden dieper dan 3 meter in de bodem moet verontreiniging van het grondwater worden voorkomen en mag de doorlatendheid van de bodem niet groter worden. Om hiervoor te zorgen, nemen we algemene regels op. Het werkwater of spoelwater dat gebruikt wordt bij een boring mag bijvoorbeeld niet verontreinigd zijn. De ligging en de dikte van de slecht doorlatende lagen moeten worden beschreven en die informatie moet beschikbaar zijn. Deze lagen moeten na de doorboring weer worden opgevuld zoals ze tijdens de boring zijn aangetroffen.

- het op of in de bodem brengen van afstromend water

Toelichting provincie: afstromend water van verharde oppervlakken mag het grondwater niet verontreinigen. In een aantal specifiek beschreven situaties hoeven geen aanvullende maatregelen genomen te worden. Bijvoorbeeld als het water afkomstig is van een straat in een woonwijk, woonerf of winkelplein. We gaan ervan uit dat afstromend water van deze oppervlakken het grondwater niet verontreinigt. Voor het lozen van afstromend water op of in de bodem dat afkomstig is van andere oppervlakken, zoals grote parkeerplaatsen, drukke wegen of zonneparken, moet bij de melding worden aangegeven hoe verontreiniging van het grondwater wordt voorkomen. We beoordelen dan of deze maatregelen voldoende zijn. Te denken valt aan monitoring van de grondwaterkwaliteit, absorptiemateriaal of extra zuivering. Diepinfiltratie waarbij het water direct in diepere watervoerende lagen wordt gebracht, valt onder de categorie 'nee, tenzij'. Hiervoor is dus een vergunning nodig.

- het aanleggen van een systeem voor Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA)

Toelichting: in principe wordt huishoudelijk afvalwater opgevangen in een riolering en gezuiverd in een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Er zijn plekken waar huishoudens geen riolering hebben. Dan moeten inwoners het afvalwater zuiveren. In de landelijke regels (lozingsbesluiten) staan doelvoorschriften over de mate van zuivering. Er zijn verschillende IBA-systemen. Het bekendste IBA-systeem is de septic tank. Andere systemen zijn bijvoorbeeld de biorotor, het oxidatiebed en het helofytenfilter. De aanleg van een IBA moet worden gemeld bij de provincie. Hierbij moet worden aangegeven hoe wordt voorkomen dat schadelijke stoffen in het grondwater komen. Het kan zijn dat we aanvullende voorwaarden stellen voor de bescherming van het grondwater of dat we het onvoldoende zeker vinden dat er geen schadelijke stoffen in het grondwater komen. In dat geval is de aanleg van een IBA niet toegestaan.

Belang Oldebroek

Bovenstaande activiteiten kunnen op enig moment ook in onze gemeente aan de orde zijn. Enkele activiteiten willen we hier nader bespreken.

- het uitbreiden van een begraafplaats of terrein voor het verstrooien van as

De in gebruik zijnde begraafplaatsen (en ook de voorziene uitbreidingen) vallen binnen de nu aangegeven begrenzing. Ondanks dat er nu ook al spelregels gelden met betrekking tot begraafplaatsen en grondwater en er alleen een meldingsplicht voor uitbreidingen geldt, is het ons niet helemaal duidelijk of er aanvullende spelregels bij een melding worden gehanteerd. De begraafplaats aan de Bovenheigraaf, onze grootste gemeentelijke begraafplaats, moet over 6 à 7 jaar worden uitgebreid. De grens ter plekke is mogelijk gemakshalve neergelegd op de A28. Omdat de begraafplaats een belangrijke voorziening is en om de realisatie van de uitbreiding niet te belasten met mogelijke extra regels vanuit de aanwijzing als reserveringsgebied, wordt er voor gepleit de begrenzing

zodanig te wijzigen dat de begraafplaats buiten het reserveringsgebied komt te liggen. Een gewijzigde begrenzingsvoorstel die de Bovenheigraaf en de Broekeroordsweg volgt, is bijgevoegd.

- het op of in de bodem brengen van afstromend water

Voor het afkoppelen van verhard oppervlak voor nieuwe ontwikkelingen in het reserveringsgebied worden geen belemmeringen verwacht. Voor bestaande bedrijventerreinen in het gebied ligt dat anders. Op het bedrijventerrein Oude Dijk ligt al een gescheiden stelsel. Het regenwater wat daar op grote parkeerterreinen valt, gaat dus al naar het oppervlaktewater. Het gaat hier om een bestaand terrein. Wij gaan ervan uit dat het huidige gebruik valt onder het overgangsrecht en dat aanvullende maatregelen niet hoeven te worden genomen.

- het aanleggen van een systeem voor Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA)

In onze gemeente liggen ongeveer 70 IBA's in het reserveringsgebied. Bijna al deze IBA's voeren af op het oppervlaktewater en niet in de bodem. Het is lastig te constateren of door de aanwijzing strengere regels worden gehanteerd. Wij gaan ervan uit dat het huidige gebruik valt onder het overgangsrecht en dat aanvullende maatregelen niet hoeven te worden genomen.

d. Beschermen kwantiteit van grondwater

De provincie vergunt grondwateronttrekkingen door initiatiefnemers als die efficiënt worden ingezet voor hoogwaardige toepassingen zoals menselijke consumptie en de effecten acceptabel zijn. In een drinkwaterreserveringsgebied moet daarbij worden onderzocht of nieuwe grondwateronttrekkingen de mogelijkheden voor de openbare drinkwatervoorziening niet verkleinen. Dat betekent dat nieuwe initiatieven binnen een drinkwaterreserveringsgebied alleen een vergunning krijgen als de totale effecten van drinkwaterwinning én het nieuwe initiatief als aanvaardbaar worden beoordeeld.

Commentaar

De provincie vergunt grondwateronttrekkingen vanaf 150.000 m³ per jaar. In de gemeente Oldebroek hebben veel inwoners en bedrijven een eigen grondwaterpomp. De vraag is of deze particuliere voorzieningen voldoende in beeld zijn bij het waterschap. Anders gezegd: is er een goed beeld over de grondwaterclaims in onze gemeente binnen het reserveringsgebied (huidig gebruik en toekomstig gebruik).

e. Betekenis beschermingsbeleid voor andere activiteiten

De actualisatie sluit af met een overzicht van de gevolgen voor bepaalde sectoren. Hier worden ze nog eens kort aangestipt.

Energietransitie

- In kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden is bodemenergie niet mogelijk.
- Geothermie is in alle drinkwaterreserveringsgebieden niet toegestaan.
- Voor de aanleg van zonneparken gaan geen specifieke regels gelden. Wel gelden de algemene regels voor grondwerkzaamheden dieper dan 3 meter en voor het op of in de bodem brengen van afstromend water.
- Aandacht wordt gevraagd voor het schoonmaken van zonnepanelen. Het is niet wenselijk dat er schadelijke stoffen worden gebruikt die in het grondwater terechtkomen. Verwezen wordt naar de algemene zorgplicht in de Omgevingswet.

Bedrijventerreinen

- Bepaalde industriële activiteiten kunnen een bedreiging vormen voor de grondwaterkwaliteit. Daarvoor geldt een vergunningplicht in de reserveringsgebieden.
- Vergunningplicht geldt voor nieuwe bedrijven of uitbreidingen.

- Bestaande bedrijven kunnen gewoon blijven zonder aanvullende regels op grond van bestaand recht.
- In drinkwaterreserveringsgebieden zijn industriële activiteiten toegestaan zolang de beschermende kleilaag niet wordt aangetast.

Woningbouw

- Voor woningbouw gaan geen specifieke regels gelden.
- Wel zijn er beperkingen voor het gebruik van bodemenergie.
- Voor de aanleg van een kelder dieper dan 3 meter of aanleg IBA gaan aanvullende regels gelden.

Landbouw

- In drinkwaterreserveringsgebieden zijn landbouwbedrijven toegestaan.
- In kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden vallen landbouwbedrijven vanaf een bepaalde grootte onder de categorie “nee, tenzij”.
- Uitbreidingen en nieuwe bedrijven zijn vergunningplichtig
- Bestaande landbouwbedrijven kunnen gewoon blijven zonder aanvullende regels op grond van bestaand recht.
- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is conform landelijke regelgeving toegestaan.
- Beregening blijft mogelijk als bij het boren aan de algemene regels wordt voldaan. Wel kan er een dieptebeperking gelden. Beschermende kleilaag moet intact blijft.

Inwoners

- Inwoners zullen weinig merken van de aanwijzing van een drinkwaterreserveringsgebied bij hun woning.
- Wel kunnen er algemene regels gelden bij het bouwen van een woning of de aanleg van een beregeningsput.
- Bodemenergie is niet mogelijk.
- Inwoners kunnen wel helpen het grondwater te beschermen door zwembadjes met chloor niet in de tuin leeg te maken, geen gebruik bestrijdingsmiddelen en bij koperen dakgoten of zinken platen aan het huis de regenpijp niet af te koppelen.

BW16112021

**Bijlage 1 : Wijzigingsvoorstel begrenzing tpv Bovenheigraaf en Broekeroordsweg
(uitsluiting gemeentelijke begraafplaats Bovenheigraaf)**

